

עַת לְמַעַת וְעַת לְעֵקוֹר נְמוּעַ

מדוע זכתה בתשומת-לב כה רבה? ביגלל אותה הסיבה שהפכה את הרווחן של גוגול לייצרת-מופת. תעלולו של פויגט האיר, כמו ברק בלילה, את כל מהותו המגוחכת של המישטר הקיסרי: פולחן הצבא, העלאת הקצונה מעל לכל שיכבה אחרת בחברה.

גאונותו בפרשה זו כשקראתי את תקירת העולם הזה, שהתפרסמה בגליון האחרון. פרשת הנוכל יואל ישראלי ושותפיו, שהקימו מוסד „איסטראטגי“ דמיוני ושהוציאו כתבי-עת שהתחזו כביטאון מערכת-הביטחון ותעשיית הנשק, תוך הפלת מיטב האלופים והפקידים בפה. היא מהדורה ישראלית של הסרן מקופניק.

גאונותו של ישראלי טמונה בכך ששם את אצבעו על הדופק של החברה הישראלית. אין בה קדוש ממע-רכת-הביטחון, ובוזו אין קדוש מהמיסחר-בנשק. סוחר-הנשק הפכו בישראל מה שהיו הקצינים הפרוסיים בגר-מניה של הקיסר. הם העילית החברתית, הרוחנית, הדתית. מי שמצליח להתחזות כאחד מהם, יכול לקנות את

מה זה? סרט גרמני מימי הרייך השלישי? הפרוטו-קולים של זיקני ציון, בצבעים חיים?

לא, זה היה סרט בריטי תעודי על יחסי ישראל-איראן. היהודי מן השטרטר היה אחד נימרודי, שהוצג כמי שהיה ראש המוסד באיראן. החוטים באו לסמל את הקנוניות האפלות הנרקמות על-ידי ישראל — חוט אחד המחבר אותה עם מישטרו החשוך של האיית-אללה, בעוד שהחוט השני מוביל אל מחתרת צבאית איראנית דמיונית, המבקשת להפיל את האיית-אללה.

נימרודי יושב ומדבר. הוא מוציא את הסיגאר השמן הפה, מחייך את החיוך השטני של היהודי בדר שטרטר, ומסביר איך צריכים להפיל את המישטר האיראני.

חיתוך חד. על המירקע מופיע ג'נטלמן אנגלו-סאכסי אלגנטי, ופורץ בצחוק טוב-לב, הוא צוחק לשמע דבריו של נימרודי. לחולל מהפיכה? איך עושים את זה?

זהו המוטיב המרכזי של הסרט, שהוצג לפני שבוע בטלוויזיה הישראלית, כפי שנרשם ביוצרוני. עווי הקטן רוצה ללמד את הדוד סאם איך עושים מהפכות.

סוכנות-הביון האמריקאית חוללה עשרות הפיכות בעולם, וניסתה לחולל הרבה עשרות נוספות. היא עומדת מאחורי כל ההפיכות באמריקה הלא-טינית, ומאחורי חלק מן המהפכות באפריקה ובאסיה. אין היא טומנת את ידה בצלחת גם באירופה. מלבד הסובייטים, המתחרים בה בשקידה במלאכה זו, היא האלופה בשטח זה.

הישראלים בוודאי נראים לה כילדים המשחקים באש. הם חוללו הפיכה אחת באוגנדה, והעלו שם לשלטון את המיפלצת איהי אמין, שנשכה מייד את ידהם. ועכשיו הם נותנים עצות לאחרים.

הישראלים הם ביצועיסטים. הם מתייחסים למהפכות כמו טבח המבשל לפי ספר-ביטול: קח רב-סרן אחד, תן לו כסף ונשק, הבטח לו הבטחות, שים על האש — והופ, יש הפיכה.

כך אפשר לגדל את סעד חדאד, בשטח שנכבש תחילה על-ידי צה"ל. כך אין מחוללים מהפכות. כי מהפכה — וגם הפיכה, הדומה למהפכה כמו צבוע לאריה — היא עניין של המונים. הרב-סרן הטוב ביותר אינו יכול לפעול כשהעם אינו רוצה בו. כפי שאמר אחד האמריקאים בסרט: הוא יכבוש את בנייני השליטון, ולמחרת היום ייצאו לרחובות שני מיליון איראנים, ויטא-טאו אותו החוצה.

הצרה היא שאנשי-המוסדות הישראליים (מוסדאים? מוסדנים?) מבינים מה זה כסף ונשק, אבל אינם מסוגלים להבין את כוחם של אידיאלים המפעמים בליבם של ההמונים. משום כך אינם מבינים את המתרחש בעם הפלסטיני, כפי שלא הבינו דבר על מה שהתרחש בעם האיראני. הם עמדו חסרי-אונים וחסרי-ישע מול המהפכה האיראנית, שבה נאכלו תוך כמה ימים כל המיסגרות של הצבא והמישטרה, ואפילו של הבולשת שנעזרה בישראל, כמו נייר-עיתון במדורה.

עכשיו הם יושבים מאחרי שולחנות-כתביה; כמו קאריקטורות של זיקני-ציון, ומברברים לפני המצלמות הבריטיות והאמריקאיות על אלה הכנת מהפכה באיראן. ומוכי-רים בינתיים נשק לקצינים של האיית-אללה תמורת כסף טוב ועמלות שמנות למישהו.

לסוחר-הנשק. הירד!

זה היה ב-1906. נוכל קשיש בשם וילהלם פויגט, שנשלח לכלא בעוון מירמה ויווין, שוחרר וחיפש עבודה. אבל בגרמניה הקיסרית של או איראפטר היה להתקבל לעבודה בלי דרכון, ואיסרי-לשעבר לא קיבלו דרכונים.

איך יוצאים ממעגל-קסמים כזה? פויגט הלך לחנות של בגדים משומשים, וקנה מדים של סרן — למען נשף-מיסכות, כביכול, או לבש אותם, יצא לרחוב ומצא כיתה של חיילים, בהנהגת סמל, שחזרו מאימוניהם ל-קסרקטין. הוא פקד עליהם להילוות אליו.

הסמל חשד מייד שמהו אינו כסורה. עינו החדה הבחינה בפריטי-המידים, שלא התאימו זה לזה. אך בגר-מניה של הקיסר לא יכול היה סמל להעלות אף על דעתו לסרב לפקודה של קצין — גם אם הקצין חשוד בעיניו. כי הקצין היה דמו-אלוהים.

פויגט הוביל את חייליו לבניין העירייה של אחד מפברבי בליין, קופניק. שם אסר את ראש-העירייה והפקידים הבכירים, והטיל על הסמל והחייליו לקחתם לללא. לאחר מכן פתח את הכספת והוציא משם טופס ריק של דרכון.

המישטרה עלתה על עיקבותיו, כי המניע היה ברור, פויגט נעצר, ואו קרה משהו. כשהובא העניין לדיעת הוד-מלכותו, הקיסר וילהלם ה-2 (אולו הקיסר שנפגש עם הרצל בשערי ירושלים) עצרו כל אנשי-החצר את נשימתם, ואו פרי הקיסר בכבודו ובעצמו בצחק מלכותי. פרשה זו נרשמה בתולדות גרמניה. נכתבו עליה ספרים, היא הונצחה בכמה סרטים טובים.

השיר הפגני של נעמי שמר כבש את המדינה. אל-נא תעקרו נטוע היה כימעט להימנון. מקהלות ויחידים מתפללים בנוסח זה. חברי-הכנסת, ביום-ההולדת של המוסד שרו אותו במקלה, ולא פעם כי אם פעמיים, כשנעמי שמר עצמה מנצחת עליהם. (בבחנית „וגר זאב עם כבש, ונער קטן נוהג בס.“)

אחרי שעמדתי במדור זה על התוכן האילי של

מילים. המקדשות את העץ על פני האדם, טילפן לי שלמה שבא וביקשני לעיין בספר קוהלת, סרק ב'. פסוק ב'.

עשיתי כדברו, ונדהמתי על כי לא נזכרתי בפרק זה קודם לכן. שהרי סימתי בו את ספרי מילחמת היום השביעי.

נעמי שמר וחבריה, אנשי גוש-אמונים, מבקשים לשר-טוף את מוחנו ולהנחיל לנו הרגשה סתומה של חטא. היא באה ללמדנו כי עקירת נטוע היא חטא בעיני ה'. האמת היא הפוכה.

הציורה היא לעקור נטוע — כשזה דרוש. זהו היופי שבפרק זה, המשלב רעיון פילוסופי עמוק עם חוכמת-חיים פשוטה.

„לכל זמן ועת לכל הפץ תחת השמיים / עת ללדת ועת למות / עת לטעה ועת לעקור נטוע / עת להרוג ועת לרפוא / עת לפרח ועת לבנות / עת לבכות ועת לשחק / עת ספור ועת רקוד / עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים / עת לחבוק ועת לרחוק מחבק / עת לבקש ועת לאבד / עת לשמור ועת להשליך / עת לקרוע ועת לתפור / עת לחשות ועת לדבר / עת לאהוב ועת לשנוא / עת מילחמה ועת שלום.“

המילים הקובעות, המעניקות משמעות לקדומותיהן, הן ארבע האחרונות. עת מילחמה ועת שלום.

לעיתים אין מנוס ממילחמה, כאשר מאיימים על חייך ועל חרותך, וגם כאשר יש למנוע עוול מחריד, יש הזכות ויש החובה להילחם. מעולם לא הייתי פאציי-פיסט. מילחמת-העולם השנייה (להבדיל מן הראשונה) הייתה הכרחית, כדי לשים קץ למלאכתו של רוצח-ההמור-נים.

אך המילחמה אינה אידיאל. גם כשהיא בלתי-נמנעת (כפי שהייתה, אולי, המילחמה בין היהודים הערבים בארץ זו), מוכרח לבוא אחריה השלום. ולעת שלום, דברים רבים משתנים. מי שאן אתמול שוא מצרים, מתחיל לאהוב אותם. מי שזורק כיום אבנים ברמאללה, יכנוס מחר את האבנים. מי שמיקצוהו היה להרוג, לומד לרפא. כפי שאכן קרה לכמה מידידי.

עת לטעה, ועת לעקור נטוע. משמע: הנטוע אינו קדוש. להיפך, כאשר דרוש הדבר, יש לנטוע. והי מיצווה, כאשר דרוש הדבר, יש לעקור את הנטוע. גם זוהי מיצווה.

עתה, משתמה המילחמה בדרום, עת לעקור נטוע. אמן.

זיקני-ציון באיראן

תחילה, הופיע על המירקע יהודי, שראה כאילו גולד בין עמודי דר שטרטר, הוא תקע לפיו סיגר שמן, כמו הקאפיטליסט היהודי הקלאסי של התעמולה הנאצית.

אחרי-כך נראה מג'ודייד צהוב על רקע שחור מאיים. מג'ודייד זה התרחב, שינה את דמותו והפך לשני חוטים צהובים, כימעט לקורי-עכביש. החוטים הקיפו את המפה.

הסרן מקופניק (במרכז) בסרט

עולמו ביום אחד. הדרך היתה סלולה לפני הנוכלים אל לביבו של המימסד הפוליטי. הם יזמו את הקמת הביטאון החדש של הליכוד.

אני מקווה שמנחם בגין צחק למיקרא הדברים כפי שצחק, בשעתו, הקיסר וילהלם.

רכבת לרפיה

בדרך מרפיה לעזה, ליד הכפר אל-בורייג, יש חופעה מזורה: מיקבץ של בתי-מלאכה לתיקון צמיגים. בהתקרב למקום מדרום, יכול אתה לתמוה על ריבוי זה של מתקני-תקרים במקום זה דווקא, שאינו שוקק אדם. אך כשאתה מתקרב למקום מצפון, התשובה ניתנת לך עוד לפני השאלה.

במקום זה עוברת מסילת-רכבת ישנה את הכביש. אינך מבחין בה מרחוק. כשאתה רואה אותה, זה מאוחר מדי.

כי זוהי מסילה מיוחדת במינה. היא אמורה להיות שקועה בכביש, אך הזמן, או יד-אדם, הסירה מעט את האספלט. אותו גורם (הזמן או האדם) טיפל גם בברזל המסילה. יש בו שתי בליטות מחודדות כפגיונות, שאין להבחין בהן אלא ממרחק של כמה סנטימטרים.

עברתי במקום בשבוע שעבר, שני צמיגי מכוניתי נקרעו כהרף-עין, עוד לפני שהבנתי מה מתרחש.

לשימתתי ראיתי בקיר-בתי-מקום בתי-מלאכה לתיקון-תקרים. הורדת את הגלגלים הקרועים, ובעזרת עוברי-אורח ידידותי הבאתי את הגלגלים לבית-המלאכה. את הצמיגים איראפטר היה עוד לתקן. מכרו לי בידידות צמיג משומש, שלא התאים כל-כך, והשתמשתי בגלגל הרזרבי, תיקנו את אחת הפגנימיות והחזירו אותה למקומה בגלגל, תחילה בעזרת מכונה חשמלית ואחרי-כך, כאשר אירעה הספקת-החשמל הצפויה, בכוח-הזרוע. בעלי-המלאכה שם עדיין זוכרים איך עושים זאת.

וכך, אחרי עיכוב של שעה ביום-השמש החורפי, המשכתי בדרכי, שמח וטוב-לב, כשאני מלא-התפעלות על התושיה של בני-הארץ.